

Õpiränne

Õppereis Sloveeniasse (Ljubljana-Kranj)

Helgi Põllo

Reis Sloveenia muuseumidesse toimus ajavahemikul 17.02-22.02. 2019. Meie soov ja eesmärk oli kohtuda sealsete muuseumipedagoogidega ning võimalusel osaleda ka nende poolt läbiviidavates programmides. Sloveenia puhul on tegu Eestiga mõnevõrra sarnase väikese kultuuriruumi ning idabloki mõjudest puudutatud riigiga, mistõttu on kergem ka muuseumitööd nii tegevuste kui näituste osas võrrelda. Kokku külastasin 11 muuseumi ja muuseumilaadset objekti ning kohtusin kogemuste vahetuse või saamise eesmärgil vähemalt 12 muuseumitöötajaga.

Esmaspäev , 18.02

Hoolimata sellest, et esmaspäeviti on Sloveenias muuseumid avalikkusele suletud, saime varasema kokkuleppe alusel külastada Disaini- ja Arhitektuurimuuseumi Fužine lossis Ljubljana äärelinnas. Kohtusime Elizabeta Petruša Štrulekji ja tema kolleegi Tanjaga. Nende muuseumi pedagoogilised programmid on ennekõike suunatud õpilastele, kuid täiskasvanutele korraldatakse arhitektuuri tutvustavaid linnatuure või spetsialistidele erialaseid kokkusaamisi. Väga palju vahendeid tööks õpilastega oli valmistatud käepärasest materjalist (kastipapp, jms) Grupitöös rõhuti nii loovusele kui ehituse loogika tabamisele (korterite sisustamine, ümbruse planeerimine ehk linnaruum jms)

Teisipäev , 19.02

Väljasõit Gorenjski muuseumisse Kranj. Meie külastust ja kohtumisi juhtis Tjaša Šoštaric, programme viis sel päeval läbi kolleeg Sonja ja veel paar muuseumitöötajat. Tegemist on regionaalmuuseumiga, piirkonnaks ala ca 250 000 inimesega. Muuseumil on mitmeid filiaale, suur osa siiski sealsamas Kranjis, kusjuures põhimuuseumis endas leidsime olevat mitmeid sarnasusi meie omaga (filiaalide tüübid või valitud teemale lähenemised ekspositsioonis jms) Koolid töid klasse muuseumisse väidetavalt päris sagedasti. Ühtlasi on õpilased nende peamiseks sihtgrupiks, kellega tegeldakse. Meiegi nägime ühte – kahte sellist külastust. Põhiline tegevus sellel korral oli joonistada postkaardi tagusele mõni muuseumis vaadatud ese ja siis postkaart tembeldada. (võimalus näitusel olemas) pedagoog peab sageli töötama suure õpilaste grupiga üksinda, joostes kolme tegevuse vahet. Ometi olid neil oma pedagoogilises ruumis kasutusvalmis nii tihvad kui mitmed muud tööks vajalikud tarbed (linnusuled jms), mida saab kasutada nii õpilaste kui täiskasvanute programmides. Muuseum on hiljuti valmis saanud ka kaunite värviliste töölehtedega. Töö täiskasvanutega takerdus seal aga erinevate kogukondade omavahelisele sobimatusele. Pigem olid nad vaimustuses meie poolt toodud töö näidetest. Ekspositsioon oli kaunis ja arusaadav, tekstid enamasti ka inglise keelde tõlgitud. Hiljem nägime Etnograafiamuuseumis nende piirkonna immigrantide koostööprojekti mustrite tikkimisel. Kurdeti turismi vähenemise, Ljubljana domineerimise ja piirkonnas elavate rahvusgruppide vähese huvi üle muuseumikülastuste vastu.

Töölehed olid eelistatud pedagoogilises tegevuses nende filiaalis, luuletaja Prešereni majas Kranjis. Väga suurt rolli mängis selles muuseumide grupis ka ühispileti olemasolu, mis tagas soodushinna mitme filiaali külastamiseks. Linnapildis oli näha ka erilise muuseumitee märgistust. Kranji kolleegid soovisid meiega kontakte tugevdada ning ehk lausa konkreetsemat koostööd alustada.

Õhtupoolikul käisime Ljubljanas Koolimuuseumis, mis tegeleb samuti enamasti ettetellitud programmide läbiviimisega. Üks klassiruum vanade pinkide ja teiste vajalike tarvikutega muudetakse vajadusel sobiva perioodi koolitoaks, kus siis korraldatakse õppetunde nii tänastele õpilastele kui ka

täiskasvanutele. Kasutada olid kirjud sitsist koolipõlled, kriidid, tint ja sulepea ning muu sellesarnane. Tundideks on eeltrükiga töölehed.

Kolmapäev, 20. 02

Põhikohtumine oli planeeritud Sloveenia Etnograafiamuuseumi pedagoogi Sonja Kogej Rusiga.

Päev kujunes sisutihedaks, pedagoog ise oli särasilmne nagu ka tema noor kolleeg. Programmid valmistatakse ette eri vanusegruppidele, kuid lastele on muuseumis eraldi labürintne mängu- ja uurimisala (pärimuse alfabeet), kus saab vaadata, katsuda kogeda. Ka ekspositsioonides on katsutavaid koopiaesemeid, mis on leitavad isegi pöranda eri märgistusega. See süsteem mõeldi ennekõike erivajadustega inimestele, kuid kasutada saavad seda kõik külastajad. Lähtuti ühest tähest ja käidi niiviisi näidetega läbi kogu alfabeet. Üheks kindlaks tööks täiskasvanutega on eraldi näituste tegemine muuseumi kureerimisel ning selle juurde ka nõ jutuõhtute korraldamine. Jutustamise õhtuid tehakse muidu ka. Need on tasuta ja toimuvad teemaga haakuvas ekspositsiooni osas. Ettevõtmine on osalejatele tasuta. Meie õnneks toimus üks selline ka samal õhtul ning selle algusosa saime ise ka kogeda. See oli keerulisel teemal Armastus- ning põhines kolme erineva loo jutustamisel ning osavõtjate isiklike kogemustega sidumisel ja peegeldamisel. Täiskasvanutele olid istumisnurgas välja pandud mälestusi sisaldavad kaustad. Lugemiseks ja tutvumiseks. Samal päeval külastasin veel kahte kunstimuuseumi. Rahvusgaleriis võttis mind vastu pedagoog Kristina Preininger, kes tutvustas peredele ja ennekõike lastele mõeldud pedagoogilist ruumi, mille seinal juhised, kuidas seal olla ja mida teha ning kuidas. Väikelastele on suureks juhendajaks müütiline kääbik Gal, kelle kohta või kelle osalusega on raamatud ja pedagoogilised materjalid ning kelle eluaseme ust saab pedagoogilises ruumis avada. Selle ruumi kõige huvitavamaks osaks olid teemakastid. Kujult suurte raamatute sarnased, kuid kõik samuti ühe tähe kaudu mõne teemani juhatavad. Näiteks Autoportree. Kastis lühikesed tekstid, mis teemat tutvustavad, samuti kunstitööde koopiaid, töövahendeid jms Leidus ka töölehti iseseisvaks kasutamiseks või väikestes kastides erinevaid esemeid. Ehk siis perele koos uurimiseks. Siit koorus mitmeid ideid meile endile, kuidas võiksime ise peredele mõeldud kastide sisu üles ehitada. Lisaks oli näiteid muudestki tegemistest (kast aardejahi korraldamiseks, Luulevõistluse parimad tööd, detaili leidmised pildilt jms)

Neljapäev, 21.02

Ljubljana Linnamuuseumi külastus. Ülevaate pedagoogilisest tööst andis Ema Marincic. Tema kasutas oma programmides palju uusi ja pigem emotsionaalseid võtteid (liikumine, tants, nukud). Tantsu õppimises kasutamise seminar korraldati ka kohalikele õpetajatele. Ema toonitas veel, kui oluline on huumor, keha aktiivne kaasamine õpiprotsessis ning head vahendid ning materjalid. See kõik oli suunatud ennekõike noorematele õpilastele. Täiskasvanutega töötamine tundus pigem ühekülgsem ehk siis nõ meenutuste ja mälestuste õhtute või ekskursioonide läbiviimisenä. Näiteid toodi küll ka muusikuga ekskursioonist ja mõnedest sellistest erijuhtudest, mida muuseumis ette võetud.

Kokkusaamisel vaimse pärandi kuraatori Janez Polajnariga sai selgeks tema töö kaduvate nähtuste talletamisel ja hiljem kodulehel ja muul moel üldsusega jagamisel on muuseumis samuti oluline. Täiskasvanutega töötav andragoog ei saanud sel päeval kohal olla, kuid suhtlemine temaga jätkub meilitsi. Pärastlõunal külastasime Bledis asuvat kindlus-muuseumi (palju tuntud isikute kaudu rääkimist, aga ka haruldaste esmete tutvustusi) ja nõ elavat muuseumi ehk kohalikku piparkoogivalmistamise töökoda. lidne vaimse pärandi näide Sloveeniast. Kogemusi projektidest ja argitegevustest jagas Metka Fujs , kes ise töötab küll hoopis teises Sloveenia osas asuvas regionaalmuuseumis

Lühiülevaade Sloveenias kogetust ei anna täit ülevaadet, sest kaasa saime veel palju näiteid trükiste ja töölehtede näol, tegime fotosid, küsisime küsimusi ja saime vastuseid. Uutest oma mõtetest, mis reisil tekkisid, rääkimata.